

УДК 336.221(477)

Валентина Володимирівна КРИЖНА,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем кримінальної поліції Національної академії внутрішніх справ*

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПОЛОЖЕННЯ ПРО МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УРСР 1973 РОКУ

На сучасному етапі розвитку незалежної України питання удосконалення нормативно-правової бази організації та діяльності МВС та його складових частин є вкрай актуальними. При цьому необхідно вивчати та враховувати не тільки досвід зарубіжних країн, а й позитивні напрацювання минулих років, у тому числі й періоду діяльності МВС Української РСР у 70-х рр. минулого століття.

Зосередимо свою увагу виключно на дослідженні структурних змін у МВС УРСР, а також правовому забезпеченні діяльності МВС у зв'язку із затвердженням Постановою Ради Міністрів УРСР від 8 вересня 1972 р. № 425 нового Положення про МВС УРСР.

До вересня 1972 р. правове забезпечення організації та діяльності, структура МВС, порівняно з колишнім Міністерством охорони громадського порядку, залишались майже незмінними. Продовжувало діяти Положення про Міністерство внутрішніх справ Української РСР, затверджене у 1962 р. та оголошене наказом МВС УРСР № 0021 від 6 серпня 1962 р. [1, с. 143] Але вже у 1972 р. Постановою Ради Міністрів УРСР № 425 від 8 вересня 1972 р. було затверджено нове Положення про Міністерство внутрішніх справ УРСР [2].

У Положенні зазначалося, що МВС УРСР відповідно до Конституції УРСР є союзно-республіканським міністерством і підпорядковується Раді Міністрів УРСР і Міністерству внутрішніх справ СРСР. На МВС УРСР покладалось завдання забезпечувати громадський порядок, охорону соціалістичної власності, прав і законних інтересів громадян, підприємств, організацій і установ від злочинних посягань та інших антигромадських дій, а також організацію пожежної охорони в республіці.

Згідно з документом систему Міністерства внутрішніх справ УРСР становили: МВС УРСР, управління та відділи внутрішніх справ виконавчих комітетів Рад депутатів трудящих, а також підрозділи міліції, пожежної охорони, виправно-трудова установи та інші підвідомчі їм підрозділи, установи, організації і підприємства [2].

Отже можна зробити висновок, що у цей період міністерство мало набагато ширшу систему та компетенцію ніж МВС України на сучасному етапі.

Міністр внутрішніх справ УРСР мав призначатися на посаду Верховною Радою Української РСР, а в період між сесіями – Президією Верховної Ради УРСР з наступним внесенням на затвердження Верховної Ради УРСР.

У міністерстві утворювалась колегія у складі міністра (голова) і заступників міністра за посадою, а також інших керівних працівників міністерства. Члени колегії затверджувалися Радою Міністрів УРСР. Її рішення проводилися у життя, як правило, наказами міністра. Міністру було надано право затверджувати положення про управління і відділи МВС УРСР [2].

Як вже зазначалося вище, МВС УРСР перебувало в підпорядкуванні як Ради Міністрів УРСР, так і загальносоюзного МВС. Тому саме рішення союзних та республіканських вищих органів влади, а також накази МВС СРСР у період, що розглядається, мали вирішальне значення у процесі структурних перетворень та діяльності МВС УРСР, а також його складових частин [3, с. 713].

Серед відомих нормативних актів, які видавалися Міністерством внутрішніх справ Української РСР після прийняття нового Положення про МВС УРСР та стосувалися структурних змін у центральному апараті міністерства, утворення нових підрозділів, поліпшення діловодства тощо, слід відзначити такі накази МВС УРСР: «З оголошенням Положення про міністерство внутрішніх справ Української РСР» від 22 вересня 1972 р. [2, с. 143]; «Про затвердження Положення про Слідче управління МВС УРСР» від 5 серпня 1974 р. [2, с. 159–162]; «Про розподіл обов'язків по керівництву управліннями, відділами міністерства та затвердження функціональних обов'язків заступників міністра внутрішніх справ» від 8 вересня 1975 р. [4]; «Про порядок видання друкованої продукції в системі МВС УРСР» від 4 березня 1976 р. [2, с. 173–174];

«Про затвердження Положення про відділ дізнання МВС УРСР» від 17 березня 1977 р. [2, с. 175–177] та ін.

Важливе значення для покращення управління структурними підрозділами МВС мало створення у 1971–1972 рр. штабів у Міністерстві та в управліннях внутрішніх справ з метою вдосконалення аналітичної, планової та контрольної діяльності [5, с. 114].

Значна робота була проведена МВС УРСР задля заохочення працівників органів внутрішніх справ та громадян, які активно допомагали їм у роботі, до покращення своєї роботи, досягнення більшої ефективності. Так, для відзначення осіб, які досягли високих показників в оперативно-службовій та виробничо-господарській діяльності, показали зразкову культуру несення служби і виявили під час виконання службових обов'язків особисту ініціативу, самовідданість та сміливість, наказом МВС УРСР № 190 від 12 жовтня 1972 р. була започаткована Почесна грамота МВС УРСР [2, с. 144]. А для увіковічення пам'яті працівників органів, підрозділів, установ і навчальних закладів, які проявили героїзм, відвагу, мужність і загинули у боротьбі за волю і незалежність Батьківщини в роки Великої Вітчизняної Війни та при захисті інтересів держави і громадян від злочинних посягань у мирні дні, наказом МВС УРСР від 20 серпня 1975 р. була започаткована Книга вічної слави МВС УРСР [2, с. 168].

Підсумовуючи викладене, ми можемо зробити висновок про те, що у період 70-х рр. XX ст. йшов безперервний процес вдосконалення правового забезпечення організації та діяльності МВС УРСР, оптимізації структури міністерства та приведення її до вимог того часу. Також у цей період міністерство мало набагато ширшу систему та компетенцію ніж МВС України на сучасному етапі, адже до його складу, крім міліції та внутрішніх військ входили підрозділи пожежної охорони, виправно-трудова установи.

Список бібліографічних посилань

1. Історія міліції України у документах і матеріалах : у 3 т. Т. 3. / П. П. Михайленко, Я. Ю. Кондратьєв ; МВС України ; Нац. акад. внутр. справ України. Київ : Генеза, 2000. 616 с.
2. Архів МВС України. Ф. 46. Оп. 1. Спр. 691. Арк. 12–13.
3. Буран В. В., Чисніков В. М. Міністерство внутрішніх справ України // Юридична енциклопедія : в 6 т. Т. 3 / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ : Укр. енцикл., 2001. С. 712–714.
4. Архів МВС України. Ф. 4. Спр. 768. Арк. 4–7.
5. Міліція України: історичний нарис, портрети, події : наук.-попул. вид. / кол. авт.: Ю. О. Смирнов, П. П. Михайленко, О. Д. Святоцький, М. І. Ануфрієв ; за заг. ред. Ю. О. Смирнова. Київ : Ін Юре, 2002. 798 с.

Одержано 05.11.2017

УДК [351.74:004](091)(477)

Володимир Петрович КУБРАК,

старший викладач кафедри інформаційних технологій факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1205-5776>;

Володимир Михайлович СТРУКОВ,

завідувач кафедри інформаційних технологій факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4722-3159>

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ І РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ ПІДРОЗДІЛІВ МВС УКРАЇНИ

Результативна та цілеспрямована боротьба з правопорушеннями неможлива без інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів і, перш за все, органів Національної поліції. Якщо держава своєчасно не використовує сучасні засоби і технології, то криміналітет, як правило, випереджає державу. Так, наприклад, у дев'яностих роках «...Когда лондонская полиция вела раскопки в архивах дедовскими методами, в колумбийском наркокартеле Кали анализ данных давно был поставлен на широкую ногу. В начале девяностых картель приобрёл мощную компьютерную систему IBM AS/400, стоившую в те времена полтора